ЗОРЯ ГАЛИЦКА.

ЛЬВОВЪ. СЕРЕДА **Ч. 29.** дня 29 Марта (10 Цвѣтня) 1850.

Выходитъ що Середы и Суботы. Цѣна для одбираюшихъ въ Редакціи: четверть-рочна 1 рень. 15 кр. ср.; пôврочна 2 рень. 30 кр. ср.; черезъ почты: четверть-рочна 1 рень. 35 кв. ср.; пôврочна 3 рень. 10 кр. срб.

Почитаємъ собѣ за довжнôсть, дѣлнія Собора ученыхъ рускихъ, ôтбувшого ся дня 1/13 Марта т. г. въ короткости изчертати. А такъ

На общôмъ засѣданію общества народного просвѣщенія 1/13 Марта 1850 ухвалено:

I) просити правительство завести всюда по громадахъ школы, и абы всѣ посылали дѣти до школъ.

II) о господарчой книжцѣ ч. Кобрыньского стала ухвала порозумѣтися съ нимъ о условіяхъ.

III) Также о книжцѣ пок. Шашкевича позôставлено выдѣлови условитися со властителькою, покойного женою.

IV) Ухвалено старатися у книгарей о продажъ рускихъ книгъ съ рабатомъ, и завôзвати всеч. намѣстниковъ, абы кождій въ своимъ намѣстничествѣ двохъ указавъ, которіи бы безъ рабату продавали.

V) Ухвалено старатися о издаваніе часописи Матицы, и уложеніемъ програму, и той обвѣстити, чи бы не было достаточныхъ предплатителей.

Зъ порученія общества рускогонародного просвѣщенія зъ общого собранія дня 1/13 Марта 1850 съ вниманіемъ на дѣланія свои на общôмъ собранію 7/19 Октоврія 1848 занимали ся поєдинчіи выдѣлы слѣдующимъ: Именнои въ предметахъ богословія.

I) Ухвалено просити всечестн. конситора, удоволетворити потребѣ синода діецезального.

II) Ухвалено напечатати напротивъ піаньства слово чест. священника Моха и просити всеч. консистора, оное по деканатахъ розослати.

III) Касательно часописи богословской, ухвалено, абы ся старати о изданіе оной.

IV) Ухвалено, абы выдався мірскій молитвословецъ полнѣйшій зо словеньскихъ церковныхъ книгъ (а съ выясненіями рускою мовою), що взяли на себе ч. Бѣлецкій и Малиновскій.

V) Ухвалено старатися о изданіе св. писанія.

VI) Ухвалено просити преосвящ. Архієреєвъ, старатися, дабы св. богословіе по руско словеньски преподавалося и объявити готовôсть занятися сочиненіемъ потребныхъ книгъ.

VII) Священ. Гѣровскій обовязався сочинити по словеньски герменевтику и введеніе въ св. писаніе н. з. а священникъ Малиновскій науку св. вѣры до гимназіумъ.

VIII) Оухвалено просити всечест. конситора, абы въ исторіи церковной пространнѣйше такъ досн оучилося о нашой рѹской церквѣ и о нашихъ церковныхъ обрадахъ.

IX) Оухвалено старатися, абы ся особно набоженьство поклонное, страстное и воскресное напечатало.

X) Оухвалено старатися о изданіи пространнѣйшого и ясиѣйшого катехисиса.

XI) Оухвалено просити всеч. консистора, абы поновивъ свое желаніе, щобъ народъ съ ликомъ на ектенію разомъ спѣвавъ.

Въ выдѣлѣ сего общества въ предметахъ словесности рѹской:

I) Ч. Головацкій освѣдчивъ, що занимаеся оуложеніемъ христоматій рѹскихъ, а поневаже тѹтъ содѣйствіе всѣхъ Рѹсиновъ потребное есть, то оухвалено просити ихъ своими трѹдами до сихъ дѣлъ причинитися, и тожъ надсилати.

II) Оухвалено напечатати розправѹ ч. Жѹковского о бѹквахъ ї, и, ы, ѣ.

III) Также читалася розправа ч. Леонтовича о рѹской писовни, котора также ся печатати мае.

IV) Оухвалено старатися о переведеніе и переробленіе II части бѹквара Лѹкашевича и Енциклопедіи Рентшмида.

V) Оухвалено старатися о выданіе словаря нѣмецкорѹского оуложеного через Ч. Скоморовского и порѹчено Ч. Др. Яновскомѹ через Ч. Прокопчица порозѹмѣтися съ Ч. Скоморовскимъ.

Въ выдѣлѣ сего общества въ предметахъ исторіи и географіи.

I) Оухвалено возвати до собиранія и надсиланія або храненія и описанія давныхъ памятниковъ и забытковъ всего рода на земли нашой галичорѹской.

II) Оухвалено просити ч. Петрѹшевича о написаніе исторіи нашой.

III) Оухвалено потребѹ заведенія выдѣла историчеського, а до оуложенія програмѹ принявся Ч. Др. Яновскій.

IV) Оухвалено, щобы ся въ часописи матицы помѣщали розправы исторически.

V) Оухвалено просити всеч. консистора, возвати ч. дѹховеньство до заведенія при всѣхъ церквахъ лѣтописей, въ которыхъ бы ся для исторіи нашой списѹвали выпадки такъ давнѣйшіи яко и новѣйшіи.

VI) Оухвалено просити всеч. консистора, возвати ч. дѹховеньство абы надсилали для шематисма народни наши рѹски назвы мѣстъ, селъ и присѣлокъ.

VII) Оухвалено, абы ч. кр. Гнильевичь и Захаріасьевичь прислали свою терминологію географическѹ.

Въ выдѣлѣ сего общества въ предметахъ господарства (земледѣльчества).

I) Оухвалено старатися, щобы наѹка о земледѣлчествѣ бѹла въ высшихъ и низшихъ школахъ предметомъ обовязѹющимъ.

II) Щобы выходивъ часопись земледѣльческая.

III) Ч. Трещаковскій принялъ на себѣ сочиненіе програма напротивъ мѹченія скотовъ.

IV) Оухвалено старатися о выдѣлъ земледѣльческій по всемъ краю, причинятися до поднесеня господарки.

V) Бѹгриновичь принявъ на себѣ сочинити книжочкѹ двословнѹ о найголовнѣйшихъ предметахъ господарчискихъ.

Отъповѣдь на мнѣнія о языцѣ рускомъ „єдного именемъ многихъ.“

Въ Числѣ 25 „Зорѣ Галицкои“ зъ рокѹ 1850 подъ днемъ 15/27 Марта стор. 148 читаю потъписавшій ся артыкѹлъ зъ Перемышля дня 20 Марта, въ котромъ о языцѣ рѹс-

ескôмъ въ школахъ Перемыскихъ преподаваемôмъ глыбоко оучено дописователь розводитъ сѧ, и о тôмъ-же ꙗко и оучителахъ тогожъ свое дае мнѣніє. Кождомꙋ знающомꙋ добре состоѧніє и обстоѧтельства того предмета въ школахъ Перемыскихъ не трꙋдно вôтъкрыти двоѧкꙋю страсть, котра во написаню того артыкꙋла дописователемъ обладала. Пôдписавшїй сѧ немае причины своего имени скрывати и молчкомъ кꙋсати, также не хоче входити въ страсть выливающꙋю сѧ въ похвалы и величанїѧ; но есть обовѧзанымъ своего боронити имени; длѧ того объѧснити прѣдметъ нагаҥꙋтый, ꙗкъ есть въ самôй рѣчи, а не такъ, ꙗкъ дописователь зъ чꙋжого оповѣдженѧ меньше знающихъ сѧ на предметѣ свою сплѣлъ о ꙗзыцѣ рꙋскôмъ рецензїю, котра же есть несправедлива, беззасадна и страстна, зо слѣдꙋющого покаже сѧ. Дописователь нагадꙋе, що и въ Гимназїѣ преподае сѧ рꙋскїй ꙗзыкъ ведлѧ той самой Грамматики, що и въ народныхъ школахъ: — но годѣ мꙋ было повѣсти, ведлѧ котрой (хоть правительствомъ неприписанной); досить длѧ подписавшого сѧ заслꙋги, що завсѣгды есть на передѣ; що и емꙋ вôльно было, ꙗкъ и Грицеви Самоꙋцѣ, котрый тꙋюжъ своею премꙋдрою критикою Львôвъ днѧ 20 Червнѧ 1849 въ Перемышли дрꙋкованою, претемнити хотѣлъ, а немôгъ, свои Грамматики въ кꙋрсъ пꙋстити, що однакожъ нестало сѧ. — Дописователь повѣдае далѣ, що въ Гимназїѣ Грамматика рꙋскаѧ лишь читае сѧ, а въ народныхъ школахъ оучатъ сѧ ѣи дѣти напамѧть. Кождаѧ лекцїѧ, котра сѧ стꙋдентамъ завдае, мꙋситъ быти читана и толкована; но зъ того неслѣдꙋе, же стꙋденты ходѧщїи до Гимназїи не оучатъ сѧ рꙋской Грамматики на памѧть. Ꙗкъже бы вôтъповѣдали на пытанѧ, и ꙗкъбы могли писменный испытъ (екзаменъ) сдѣлати, колибы правилъ грамматическихъ не вмѣли? — Може дописователь хоче слово въ слово зъ книжки мати вôтъповѣди? — то незважилъ, що въ Гимназїѣ вôльно стꙋдентамъ вôтповѣдати по нѣмецки и своими словами; — инакше трева бы допꙋстити, що цѣла Гимназїѧ Перемыскаѧ анѣ слова зъ Грамматики невмѣе; а же тое есть фалшомъ, кождый въ добрꙋ класꙋ положенный, котрыхъ есть зъ чтырохъ сотъ вôсмидесѧти, — триста девѧносто (девѧтьдесѧть) и тихъ-же писменныи испитъ ꙗвно докаже. — Далѣ вчитъ Дописователь, що сѧ мае вчити въ пѧтôй, а що въ шестôй класѣ. О лихаѧ наꙋка! вырвалъ сѧ съ нею, ꙗкъ съ мотыковь на солнце!!! — Пытаюсь, колижъ-то почали сѧ ꙗзыка рꙋского въ Гимназїѣ оучити? — кождый вôтъповѣстъ, вторôкъ (1849) въ великїй пôстъ. — И съ ꙗкоюжъ-то охотою, щобы и самъ дописователь, кобы лишь до того бꙋлъ сдатнымъ, былъ выстꙋпилъ, ꙗкъ бы го были прїймили? — а що сѧ по дрꙋгихъ Гимназїѧхъ дѣяло и дѣе, чи не извѣстно? — томꙋ черезъ еденъ кꙋрсъ чи много можна было сробити, — коли и Рꙋсины, мало що были до писменного ꙗзыка приготованыи, а Полѧки що тижденъ ꙗзыкъ рꙋскїй кассовали. Того рокꙋ мꙋсѣлъ пôтписавшїй сѧ, то длѧ ново прибꙋвшихъ, то длѧ давныхъ, котрыи нехотѣли сѧ вчити Грамматики, и ледва читати навчили сѧ, зновъ зъ початкꙋ повтарѧти, и розложити преподаванье ꙗзыка рꙋского на вôсѣмъ классъ, до понѧтїѧ кождой. — И далекожъ першого кꙋрсꙋ до 20 Марца пѧтаѧ и шестаѧ класса прїйти могли? Пѧтаѧ перейшла всѣ вôтъмѣнѧемыи части мовы, а шестаѧ дôйшла до Словосочиненїѧ. — И ктожъ въ такôмъ складѣ рѣчей, коли еще двѣ части Грамматики: Словосочиненїє и Словоꙋдаренїє, не было докладне выложенное, бꙋде братисѧ до Поезїи? Развѣ нѣтъ оу насъ Словосочиненїѧ, котре Грицъ Самоꙋка съ польскимъ Словосочиненїємъ мѣшае, а польонисмôвъ выстерѣгати сѧ каже, та о слогоꙋдаренїю и Поезїи ничого въ своѣй радикальнôй Грам-

*

матицѣ зъ рокȣ 1846 не правитъ, ще и намъ такъ поступати подае? — Томȣ маемо способность дописателѧ забезпечити, що его наȣки, що маемъ преподавати зъ Грамматики рȣской непотребȣемъ. Не менѣе, коли маемъ починати о поезіи правити и въ ꙗкій способъ радити сѧ небȣдемо. Бо ꙗкъ бы насъ и порадилъ? — Каже выкладати: Слово о полкȣ Игоревѣ: - и дежъ есть книжочка, котра мала бы текстъ той пѣсни выдрȣкованый? може въ „Пчолѣ" по числахъ? — Такъ-то радѧтъ и оучатъ страстію исполненныи люди, глѧдаютъ, кобы лишъ що знайти, кобы чимъ вкȣсити, а непомнѧтъ що сами собѣ и характерови своемȣ ꙗмкȣ копаютъ. Подписавшій сѧ ничого вôтъ дописователѧ невчилъ сѧ, и вчитисѧ негадае; що дѣлалъ длѧ народа, а то вже и коли, свѣтȣ извѣстно, що и самъ клеветникъ признае; безъ найменьшои надѣи и ремȣнераціи, писалъ и печаталъ Бȣквари и т. д. и нынѣка трȣдитъ сѧ и розмыслѧе надъ зданіемъ ꙗзыка, и знае натȣрȣ его, знае длѧ чого пише сѧ: Лѣвицкій, а чомȣ Левицкій, но не Левѣцкій (Lewickij). Ꙗкъ сѧ вымовлѧе, такъ сѧ и пише, сли твердо, то Левицкій, а сли магонько, то Лѣвицкій, такъ ꙗкъ: ледъ, медъ, несъ, песокъ, о немъ и т. д. мовимо: лѣдъ, мѣдъ, нѣсъ, пѣсокъ, о нѣмъ; а бȣква - и та і - сȣть собѣ рôвныи; на пр. миръ и міръ; великіи, натомѣстъ: великии, также: Василій, мінїстерїȣмъ. — А що до Левицкій, зъ рокȣ 1822 нѣгде не знаходитъ сѧ печатане. Отъ и во тôмъ взглѧдѣ короткіи вѣдомости дописователѧ перебываютъ сѧ, а выраженіѧ: „сварити сѧ" не знае, де положити; бо кто доказȣе, же времѧ прошедшое накл. изъѧ. черезъ -лъ- а не -въ- писати сѧ повинно, то не сваритъ сѧ, лишь за правдою вганѧесѧ, котрȣ и самъ дописователь во своихъ писмахъ признае и на съѣздѣ р. 1848 добивалъ, т. е. по его „сварилъ сѧ." Но клеветникомъ бȣде тотъ, кто не дочȣе, а смыслитъ.. и т. д......

Дальша рада: порôвнати поединчіи слова рȣскіи со словами дрȣгихъ нарѣчій (нарѣчіи), выказати ꙗкъ едно нарѣчіе образовалосѧ за помочію дрȣгого, але жебы то бȣло безъ всѧкого враждованѧ и безъ всѧкихъ оупереков̂ъ. — Щожъ-то мае сѧ розȣмѣти черезъ нарѣчіе? - чей не ꙗзыкъ польскій, або ческій, або даже Сербскій? бо-то не сȣть нарѣчіѧ, ино ꙗзыки. Такаѧ наȣка есть-то філологіѧ славенскаѧ, а до того ще не времѧ въ Гимназіѣ. А що до нарѣчій рȣскихъ, безъ нагадованѧ дописователѧ тое дѣесѧ, и мае сѧ взглѧдъ такъ же длѧ объѧснѣнѧ, на ꙗзыкъ польскій, а то не при единôмъ слȣчаѣ. — Отъ-же такъ, кто чого нечȣвалъ самъ, невмѣе и повѣсти, лишь колотитъ свѣтомъ, минае сѧ съ правдою, и плете щось о враждованію и оупрекахъ. — По декотрыхъ ще желаніѧхъ, нѣбы-то народнорȣскихъ, же молодцы рȣскіи, пôзнавши свою Історію, небȣдȣтъ сѧ вганѧти за чȣжими небылицѧми — бȣдȣтъ готови и кровь свою пролѧти, за Австрію и Царѧ! — Зъ того бы слѣдовати треба, що безъ знаемости Історіи своей (котра до Грамматики неналежитъ) Рȣсины до тихъ временъ, крови за Австрію и Царѧ зъ родины Габсбȣргской не проливали; що есть длѧ народа Галицко-рȣского великою несправедливостію! Дописователь недоволенъ Гимназією, забȣвши о ꙗзыцѣ церковнôмъ, або незнавши що о нѣмъ сказати, кинȣлъ сѧ своимъ быстроȣмѣемъ на Богословіе дȣшъ пастырства, и радъбы, щобы чтеніѧ Богословіѧ дȣшъ пастырства не вєдлѧ польскихъ (зъ нѣмецкихъ бо ничъ небралъ-емь), оуже знакомыхъ и даже приписаныхъ сочиненій, котрыи за нездатныи до образованѧ дȣшъ пастырей почитае, но оригінально были написанныи; — однакожъ того напередъ на кôлв-

ка лѣтъ несказалъ, анѣ самъ со Своими едномышленниками за дѣло невзалъ сѧ; также хотѣлъ-бы жаргономъ рꙋсскимъ, т. е. на пôлъ по польски, а на пôлъ рꙋсскимъ ꙗзыкомъ, ꙗкъ релїгїѧ въ Гимназїѣ Перемыскôй въ низшихъ классахъ преподае сѧ, и до каждои стороны Дїецезїи Перемыской приладженнымъ Богословїе дꙋшъ пастырства писати, що есть не возможно, бо оумѣєтность вченого ꙗзыка домагае сѧ; простымъ же ꙗзыкомъ вченомꙋ Рꙋсинови пристоитъ лишь на единѣ съ простолюдиномъ говорити. —

Мы идемъ за прикладомъ Полѧкôвъ, и незважаемо такъ ꙗкъ и они на простакôвъ; бо на щожъ было брати сѧ до ꙗзыка рꙋсского, сли лишь жаргономъ быти мае, а не щиро-рꙋсскимъ, основающимъ сѧ на живыхъ формахъ народныхъ и выраженїѧхъ вїблїйныхъ или церковныхъ? Таже хочемо, щобы ꙗзыкъ лїтꙋргїческїй сробити срозꙋмѣльшимъ, ꙗкъ до сихъ поръ го свѧщенники розꙋмѣли; щобы знали, що спѣваютъ и читаютъ, а народъ розꙋмѣлъ що слꙋхае. И можежь быти лѣпшїй способъ, ꙗкъ тотъ, сли натомѣстъ польскихъ оупотреблѧемо церковныхъ выраженїй? —

Наконецъ радитъ щобы пôдписавшїй сѧ продꙋковалъ сѧ передъ своими слꙋшателѧми, и такъ практически имъ подавалъ примѣръ до доброго дꙋшъ пастырства. Видно, що и въ тôмъ взглѧдѣ хотѣлъ бы дописователь оупрекати, вôтъ котрыхъ оупрекъ самъ напередѣ остерѣгае (и чомꙋжъ не объѧлъ самъ кадедры, кто мꙋ боронилъ?); та здаесѧ що нерозꙋмѣє того и мыслитъ, що зо самого виджена и слꙋхана проповѣди або гомїлїи великимъ проповѣдникомъ стати сѧ можъ, а що такъ не есть. Знаю що профессорове слꙋшателей своихъ незапрашаютъ на свои продꙋкцїи (лишь може при Академїи вô Львовѣ се дѣесѧ), и що оу насъ въ Перемышли досить проповѣдникôвъ, зъ котрыхъ Слꙋшатели хôсновати могꙋтъ, кобы лишь хотѣли; послѣди могꙋ забезпечити дописователѧ, що питомцы Семїнарїи Перемыской, выстꙋпившїи на амвонъ съ гомїлїею того рокꙋ и вторôкъ, ꙗкъ на пр. Лѣтиньскїй Венедїктъ, Гребовскїй Петро, Ломнїцкїй Михаилъ, Бьержиньскїй Іѡаннъ, Добрѧньскїй Дїонїсїй; а зъ минꙋвшого рокꙋ 1849 не могꙋ забꙋти Вѣтошиньского Игнатїѧ! — гôрше не казали ꙗкъ не еденъ дꙋшъ пастырь или ꙗкїй чиновникъ съ тромa ще иными должностѧми и ремꙋнерацїѧми, — котрыхъ пôдписавшїй сѧ малъ способнôсть чꙋвати. А коли такъ мꙋдроꙋченными благорозꙋмныи и способными люди вôтъ моихъ слꙋшателей лѣпше не кажꙋтъ, то на щожъ ихъ вôтъ разꙋ на высокꙋю взносити степень, съ часомъ они, сли бꙋдꙋтъ сѧ цвѣчити при природнôмъ талантѣ достꙋплѧтъ совершеньства, а теперъ въ кꙋрсѣ кобы лишь правила сочинѧти гомїлїи и проповѣди добре вмѣли на памѧть, при практическихъ цвѣченѧхъ были поправлѧемы и ꙗзыкъ образованый и его Грамматикꙋ добре знали, на простый скоро снижити сѧ потрафлѧтъ. Наконецъ обѣцюе дописователь о еѯортахъ пôтписавшого сѧ росправлѧти; розꙋмѣесѧ оказанною оуже страстїю. Радимо щобы насамыйпередъ о еѯортахъ, що ихъ самъ слꙋхалъ росправилъ, а потомꙋ о попередникахъ моихъ въ Галицїи росправлѧлъ, а послѣди най сôйде на пôдписавшого сѧ, котрыи сꙋть чисто рꙋсскимъ ꙗзыкомъ оуложенныи, досить працѣ и заботъ потребꙋютъ, котрыхъ дописователь поправлѧти небꙋде.

Пôдписавшїй сѧ мае еще обовѧзокъ справити донесенье о Ѳомѣ Полѧньскимъ Профессорѣ Релїгїи 7 и 8мои классы, ꙗкобы тотъ со всѣмъ народа рꙋсского цꙋралъ сѧ, що есть ложею; бо всѣхъ Рꙋсинôвъ 7 — класcы пыталъ Релїгїи на екcаменѣ по рꙋски, до чого, хотѧ слꙋшатели сами собѣ вмѣли толкова-

ти релігію, давалъ ще свои скрипта; а при Консисторіи давно реферуе по руски. — Що до написана славного артыкула „єдного именемъ многихъ,“ сказати треба, що грамматическихъ противоречій дописователь также допустилъ ся многихъ котрыхъ тутъ изчисляти не маемо ни времени, ни места. — „Отъ же врачу исцелися самъ!!!“ Такъ кончитъ подписавшій ся свое оправданіе, и болье дуже надъ тымъ, що мусялъ взяти за перо, противъ завести и подлости злоумышленныхъ своихъ соперниковъ, котры пріятелями оказовати ся звыкли, а внутри суть волками хищными, що неправдою и страстію светъ переходатъ.

Перемышль дня 2. Апріля 1850.

Іосифъ Левицкій.

Львовъ 16 Марта. Къ оучрежденію школы тривіальнои въ Стрыювцѣ окр. тернопольского собрано следующіи добровольніи датки: Отъ Ч. громады Стрыювки въ готовыхъ грошехъ щорочне по 152 Зр. 4 кр. ср., а въ збожу розличного рода 37 корцовъ 28 гарцовъ, или числячи корецъ по найнизшой цене 2 зр. ср., 75 зр. 45 кр. ср. — Разомъ 227 зр. 49 кр. ср. — Отъ Г. Николая Скуркого властителя земли въ Стрыювцѣ щорочне по 5 Зр. ср., и 2 корцѣ збожа. — Отъ тамочного рольника Г. Марка Сафира шорочне по 5 зр. ср, — Отъ тамочного арендаря Г. Давида Генда черезъ время его перебуванія въ Стрыювцѣ щорочне по 3 Зр. ср. — Заключительно отъ мандатара Г. Леона Пелца такожде черезъ время его тамъ перебуванія щорочне по 2 зр. ср.— Выставленье школы и опаленье ей взяла Ч. громада Стрыювка на себе, призначивши на опалъ 20 копъ и 12 околотовъ соломы.

Тое благородное стремленіе возобщенія просвещенія меже народомъ подае ся до общои ведомости съ тимъ додаткомъ, же вже розпоряджено скорое отчиненіе сей школы.

Зъ надъ Бистрецѣ дня $^{13}/_{25}$ Марта.

Хотай давное подданчое состояніе зниесене, духъ неволи шблае ся въ томъ негоднимъ звычаю, въ дни неделніи и сваточніи на ярмарки и торги волочитися. — Тому злому зарадиловыся, если бы месцевыи оурядники и жители сихъ месцъ, въ которыхъ ярмарки одбуваются, мали въ сердцахъ своихъ страхъ Господенъ и не дали ся зысколюбіемъ оуводити. — Где оурядники громадскіи честніи, жители богобоящіися тамъ ся дяковати Господу Богу оуже тому злому зарадило — н. пр. въ Богородчанахъ тай въ Солотвинѣ — да буде честь рускимъ жителямъ и громадскимъ оурядникамъ тыхъ двохъ месточокъ — бо черезъ ихъ ревность оустали тамъ ярмарки въ дни неделніи и оурочисти — дай Боже, абы такъ красненько и на завше позостало. — Но принуждениіи есмо жаловатися на одно месце, то есть: село Перегиньско; тамъ ярмарки своимъ давнымъ звычаемъ идутъ. Чи то сватая неделенька, чи оурочисте свато Перегинцамъ все одно — оу нихъ абы лише ярмарковати; такъ и въ неделю первую сватого великого поста въ Федоровицю $^{12}/_{24}$ Марта сего року одбувся въ Перегиньску, — на честь Перегиньцамъ — дуже гучный ярмарокъ. — Такое справованьеся Перегинцевъ есть для всехъ посторонныхъ жителей тимъ большимъ згоршеньемъ, же Перегиньское населеніе есть чисто руское, а село належитъ до именія церковного. — Правда, же люди посторонніи въ общее не дуже тримаютъ на Перегинцевъ; но мы ихъ не со всемъ оуcуждаемъ, мы знаемо, же и въ Перегиньску суть православніи Христіане, и же знаходится между ними багато Бога боящихъ ся людей. — Но здае ся, же оурядники громадски суть недбаліи та на все черезъ пальцѣ ся дивлятъ, а може въ ярмаркахъ свого власного хосна гладатъ. —

Алежбо вôйтъ перегиньскїй єсть ôтличенъ срêбнымъ медалемъ! — та чей не на тое абы мавъ власть ꙗрмарки въ недѣлю позвалати — тай комѣссаръ именїѧ сего єсть свѧщенникъ, та повиненъ бы лȣчше ꙗкъ мїрскїй знати, що сѧ въ недѣлю и свѧта годитъ а що нѣтъ, и повиненъ бы о тое дбати, дабы село епископское бȣло примѣромъ а не згôршеньемъ длѧ правовѣрныхъ.— Цѣкависьмо видѣти, чи тежъ Перегинько на самъ Великдень бȣде ꙗрмарковати, бо Великдень сего рокȣ препадае на день свѧтаго Георгїѧ — а на Юрїѧ єсть въ Перегинькȣ ꙗрмарокъ?! Гȣцȣлъ.

Чи сѣвъ кукурузы въ нашой Галиччинѣ вообще удатися може?

(Конецъ).

И истино, въ мѣлко зъораной ролѣ о много лȣчша завсѣгди оудаєсѧ, и вчаснѣйше дозрѣвае кȣкȣрȣза. Бачивъ ємъ оубогихъ людей ведлѧ выораны своей нивки ани таглои хȣдôбки, ани за що си плȣга вынаймати не имѣющихъ, а рыскалемъ ю скопати не могȣщихъ, которїи на незъораномъ поли кȣкȣрȣзȣ засѣвали и тою лише сапами мѣлонько присапали, а и такъ негôрша оуродила сѧ; ожъ то не малымъ єсть доказомъ, що она глȣбокои оранины не требȣе, але бôльше мѣлкои. —

Що же сѧ касае гноєнѧ полѧ пôдъ кȣкȣрȣзȣ, слѣдȣюще оуважавъ емъ: Она на поли зъ инныхъ тôлько взглѧдôвъ ей не сȣпротивныхъ, каждого родȣ гноемъ, бодай и свѣжо зложенôмъ, оуродитъ сѧ; але такое поле звыкло зарастае бȣрѧнами, молоденькїи рослинки кȣкȣрȣзы заглȣшающими, и высапованье ей дȣже оутрȣждающими; а потомȣ и то єсть истина, що на поли безпосередно пôдъ кȣкȣрȣзȣ оугноєнôмъ, каждого разȣ она о кôльканадцѧть дней пôзнѣйше дозрѣвае. Отожъ зъ тыхъ причинъ непорадно ю въ свѣжо гноемъ навоженôмъ поли сѣѧти. Ꙗ вожȣ гнôй на паранинȣ пôдъ озимȣ пшеницю, а тȣю сôбравши пôдъ кȣкȣрȣзȣ въ осины поле пôдкладаю; — настȣпающой весны переоравши го, кȣкȣрȣзовъ засѣваю, а сôбравши тȣю, разъ тôлько переоравши ꙗрȣ пшеницю сѣю. Тымъ способомъ два разы добра мнѣ родитсѧ пшеничка. Такожъ вожȣ гнôй пôдъ картофли, сѣю ꙗрȣ пшеницю, по тоиже кȣкȣрȣзȣ, а по кȣкȣрȣзѣ, если вчасно зôбрана, озимȣ, а если нѣтъ, то знова пшеничкȣ ꙗрȣ, и такой въ однôмъ гною негôршȣ отримаю пшеничкȣ.

Заходитъ теперъ вопросъ, чи лȣчше кȣкȣрȣзȣ садити, чи лȣчше сѣѧти, и коли тое робити?

Въ малой мѣрѣ, ꙗко на градцѣ, або и на ширшои просторони полѧ, если плȣжкомъ обгортати сѧ мае, то безперечно лȣчше ю садити; але если рȣчними сапами тая обрабляти сѧ бȣде, а просторонь полѧ бôльша пôдъ ню призначена, тамъ зъ много взглѧдôвъ сѣѧти раджȣ.

Кȣкȣрȣза, ꙗкъ свѣдомо, до возростȣ и дозрѣлости довжшого ôдъ инныхъ рослинъ бажае времени; але є она притôмъ на найменшый морозъ, чи то на веснѣ, чи въ осени драхливаѧ; отожъ часъ, въ которôмъ бы ю сѣѧти найкорыстнѣйше, той бȣвбы, где зъ той причины, о кôлько можь, менше бы она оутерпѣла. Однакожъ певно єсть, же веснѧни̂ приморозки меншимъ сȣть вредомъ длѧ кȣкȣрȣзы, ꙗкъ осѣннїи; хотай и ꙗкїй приморозокъ прискорбитъ ю на веснѣ, то кôнчитсѧ тôлько съ тимъ зломъ, що ôтъ земли пôдхоплени̂ пирцѧ ей зчорнѣютъ, але осередокъ завсѣгды за кôлька дней тепла ôднавлѧе сѧ, а про тое кȣкȣрȣза ще найлȣчша оудати сѧ може. Не также съ осѣннимъ дѣесѧ приморозкомъ. Що той разъ оушкодитъ; тое вже не поправитсѧ. Ꙗ дȣмаю часъ помежи 10 — 24 Цвѣтна нашого (22 Цвѣтна а 6 Маѧ пôслѧ Грегор) мѣсѧцьослова длѧ сѣвȣ кȣкȣрȣзы бȣти найпевнѣйшимъ, вчаснѣйшый ще єсть за стȣденный, а пôзнѣйшїй ведлѧ осени небезпечный.

И въ тôмъ поманȣтôмъ часѣ не саджȣ, але сѣю кȣкȣрȣзȣ, а то въ той спосôбъ: Пôдложене въ осени пôдъ кȣкȣрȣзȣ поле переорȣю, а переорȣючи го за каждȣ шестȣ, а декȣда и за пятȣ скибȣ обрѣдно за плȣгомъ кидаю картофли, тȣю оукôнченȣ и вже картофлями въ части засадженȣ ролю чрезъ нôчь, а найдовше добȣ въ лѣтнôй водѣ намоченою кȣкȣрȣзою, съ доданомъ кôлька пригорщей сѣменемъ конопнôмъ засѣваю, и крепно заволочȣю. Кȣкȣрȣза сѣе сѧ ôтъ весѣхъ знаныхъ намъ збôжъ рѣдше; на поли, где выходитъ корецъ жита высѣвȣ, не треба бôльше якъ шесть до пôвсема гарца кȣкȣрȣзы высѣвати, а то зъ того еще въ часѣ сапаня не мало вычинати сѧ бȣде. На засѣянôмъ поли всѣ борозды и цѣлое поле въ около обсаджȣю пѣшовъ фасолевъ, помеже которȣ декȣда и бȣраки можъ втикати, а складами загонôвъ о сѣмъ крокôвъ корчъ ôтъ корча по три зерна садитсѧ дынѣ. Кȣкȣрȣза о кôлька дней звычайно, а якъ поѣхала, то и пôзнѣйше сходитъ ôтъ иншого збôжа; але если тôлько що бȣдь ôтъ земли ôтростати зачинае, въ той часъ кажȣ ю сапами рȣшати, дабы ю оуже въ самôмъ початкȣ жадное зôйшлое зѣлье не перемагало. Тȣю роботȣ ôтбȣвати скоро, а вже и тогди бôльше рослинокъ кȣкȣрȣзы разомъ ростащихъ не лишаю; она кожда ôтдѣльно росте найлȣчше, отожъ где много при кȣпѣ, вытинати, або где припадкомъ окаже сѧ за великое пȣстое мѣсце, то тамтимъ посадити. По оуплывѣ оукôнченой той першои роботы найдалѣй въ дни двонадцятôмъ сапаю кȣкȣрȣзȣ разъ дрȣгїй; бо она разъ порȣшана росте що разъ скорше. Тая робота ще съ бôльшовъ пильностьовъ ôтъ первой мае сѧ ôтбȣвати, и оуважати треба, дабы кȣкȣрȣза близько одна дрȣгои не стояла, и нѣгде порожного мѣсця не бȣло; если рослинка ôтъ рослинки на три чверти звыклого лôктя есть ôддалена, то не ростȣтъ они рѣдко; гȣстше рости завсѣгды имъ шкодиве, а рѣдше николи. Въ бороздахъ якъ найменше лишати рослинокъ, а въ корчахъ картофель або динь такой ихъ не потребно. Сапами не глȣбоко въ землю копати, она не тôлько потребȣе покрȣшеной, якъ ôтъ всякого зѣля чистенькои земли, але чистенькои въ цѣлимъ значенїю того слова, такъ якъ позамѣтаной. Сапы до обсапованя кȣкȣрȣзы сȣть найкорыстнѣйшїи такїи, що такъ выглядаютъ якъ полȣмѣсяць съ вытягнеными дещо рогами, и тими бôльше, що такъ скажȣ выстрȣговати якъ розкопȣвати землю, Великїи кȣпы земли коло кȣкȣрȣзы не нагортати, то бôльше ей шкодитъ якъ помагае; если кȣкȣрȣза корѣнцями своими що корчомъ около себе розпȣскае, твердшои земли ракомъ не оухопитсѧ, то и нагорненû кȣпки земли ôтъ обаленя ей не встрымаютъ. Тȣю роботȣ, о кôлько можна, въ дни погоднїи ôтбȣвати, въ дни слотистїи со всѣмъ ю занехати. Тая робота где сȣть робôтники до неи вправнїи, иде весело и скоро, але где ихъ нѣтъ, то особливо зъ початкȣ иде она тяжкимъ оупоромъ. Ôтъ доброго высапаня залежитъ полонъ кȣкȣрȣзы бôльше якъ ôтъ всѣхъ иншихъ около неи трȣдôвъ. По высапаню кȣкȣрȣзы въ короткôмъ часѣ ôтростаютъ ей ôтъ земли ôтъ колѣнцѣвъ оуростки, пасынка званїи. Тоти пасынка, дабы не оуймали потребного кормȣ пневи, зъ которого ôдростаютъ, обрываютъ сѧ до дрȣгого колѣнця ôтъ земли. Тая робота ôтбȣвати сѧ може тôлько рȣкою розȣмного и совѣстного человѣка, але вже и вынадгороджае сѧ докладно. Тоти пасынка сȣть найлȣчшимъ кормомъ для всякои хȣдобы. Предъ жнивомъ кȣкȣрȣзы есть то коло неи остатная робота. А якъ тое жниво ôтбȣвати? якъ кȣкȣрȣзȣ спрятовати, и въ пожитокъ обертати? — Абы тôлько Всевышный Творецъ зродити сѧ и дозрѣти ей повелѣвъ, по воли Его сватои и того наȣчимосѧ.

Г. Е.

Выдаватель и отповѣдательный Редакторъ А. ПАВЕНЦКІЙ. — Типомъ М. Порембы.